

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
สารบัญอายะฮ์อัลกุรอาน

الصفحة	سورة ورقم	الآيات
21, 46, 64, 123	(الحج : 46)	﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ...﴾
67	(البقرة : 214)	﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ...﴾
114, 130	(البقرة : 158)	﴿إِنَّ الصِّفَا وَالْمَرُوءَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ...﴾
115	(آل عمران : 96-97)	﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ...﴾
146	(التوبة : 41)	﴿انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ...﴾
63	(فاطر : 44)	﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا...﴾
22	(البقرة : 184)	﴿أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا...﴾
102	(البقرة : 185)	﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ...﴾
55	(هود : 82)	﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا...﴾
21, 122	(آل عمران : 137)	﴿قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ...﴾
53	(آل عمران : 11)	﴿كَذَابَ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ...﴾
60	(الشعراء : 141-158)	﴿كَذَبَتْ تَمُودُ الْمُرْسَلِينَ، إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ...﴾
62	(الشعراء : 105-120)	﴿كَذَبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ، إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ...﴾
112	(البقرة : 196-203)	﴿وَاتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ...﴾
90, 94	(النساء : 101)	﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ...﴾
116	(الحج : 27-30)	﴿وَإِذْ قَالَ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَا تُوكُ رِجَالًا...﴾
53	(البقرة : 50)	﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ...﴾
18, 188	(البقرة : 30)	﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ...﴾
40	(الكهف : 60-82)	﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى...﴾
58	(الأعراف : 65-72)	﴿وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ...﴾
55	(هود : 84-94)	﴿وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا...﴾

159، 23	(البقرة : 283)	﴿وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ...﴾
85	(المائدة : 6)	﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ...﴾
146	(البقرة : 193)	﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ...﴾
188، 19	(البقرة : 35-36)	﴿وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ...﴾
22	(لقمان : 18)	﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ...﴾
66	(آل عمران : 123)	﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ...﴾
128، 65	(آل عمران : 97)	﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ...﴾
67	(الأحزاب : 22)	﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا...﴾
54	(الأعراف : 80-84)	﴿وَلَوْ طَآ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ...﴾
130	(الحج : 29)	﴿وَلِيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾
52	(يوسف : 109)	﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا...﴾
89	(الحج، بعض من آية : 78)	﴿وَمَا جَعَلْ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾
17	(الذاريات : 56)	﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾
46	(الأنعام : 99)	﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً...﴾
81، 24	(المائدة:6)	﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ..﴾
23	(النساء : 43)	﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ...﴾
45	(الروم: بعض من آية 7)	﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا...﴾
124	(المجادلة : 11)	﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا...﴾
68	(المائدة : 90)	﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ...﴾
101	(البقرة : 183-184)	﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ...﴾
118	(المائدة : 95-97)	﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ...﴾
127، 119	(الحجرات : 13)	﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ...﴾
25	(البقرة : 197)	﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ...﴾
147	(التوبة : 20-22)	﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ...﴾

ภาคผนวก ข.
สารบัญญัตืวบทอัลหะดีษ

الصفحة	أخرجه : رقم	الأحاديث
125	(البخاري، 2008 : 66)	((إِذْ أَقْبَلَ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ، فَأَقْبَلَ اثْنَانِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَهَبَ وَاحِدٌ...))
76	(أبو داود، د.ت. : 2608)	((إِذَا خَرَجَ ثَلَاثَةٌ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّرُوا أَحَدَهُمْ...))
80	(البخاري، 2008 : 5246)	((إِذَا دَخَلْتَ لَيْلًا فَلَا تَدْخُلْ عَلَى أَهْلِكَ...))
72	(ابن ماجه، د.ت. : 2825)	((أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ الَّذِي لَا تَضِيعُ...))
78	(مسلم، 2001 : 2708)	((أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ...))
91	(البخاري، 2008 : 543)	((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى بِالْمَدِينَةِ سَبْعًا وَثَمَانِيًا...))
86	(أبو داود، د.ت. ، : 332)	((إِنَّ الصَّعِيدَ الطَّيِّبَ طَهُورٌ...))
87	(البخاري، 2008 : 347)	((إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَصْنَعَ هَكَذَا فَضَرَبَ...))
44	(البخاري، 2008 : 78)	((إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي...))
143, 30	(البخاري، 2008 : 26)	((أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ فَقَالَ إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ...))
120, 31, 129	(البخاري، 2008 : 8)	((بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ...))
87	(البخاري، 2008 : 338)	((جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَقَالَ إِنِّي أَجَنَّبْتُ فَلَمْ أُصِبِ الْمَاءَ فَقَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَمَا تَذَكُرُ أَنَّا كُنَّا فِي سَفَرٍ...))
88	(أبو داود، د.ت. ، : 338)	((خَرَجَ رَجُلَانِ فِي سَفَرٍ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ وَلَيْسَ مَعَهُمَا مَاءٌ...))
73	(البخاري، 2008 : 2950)	((خَرَجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ...))
109	(مسلم، 2001 : 1162)	((ذَاكَ صَوْمٌ أَخِي دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ...))
51	(البخاري، 2008 : 3622)	((رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أُهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ...))
76	(أبو داود، د.ت. : 2602)	((سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا...))

91	(ابن ماجه، د.ت. : 1064)	((صَلَاةُ السَّفَرِ رَكَعَتَانِ، وَصَلَاةُ الْجُمُعَةِ رَكَعَتَانِ...))
75	(مسلم، 2001 : 1728)	((فَجَعَلَ يَصْرِفُ بَصَرَهُ يَمِينًا وَشِمَالًا...))
92، 28	(مسلم، 2001 : 706)	((فَكَانَ يَجْمَعُ الصَّلَاةَ...))
108	(البخاري، 2008 : 1947)	((فَلَمْ يَعِْبِ الصَّائِمُ عَلَى الْمُفْطِرِ...))
132	(ابن ماجه، د.ت. : 3040)	((فَمَا زِلْتُ أَسْمَعُهُ يُلَيِّي...))
107	(البخاري، 2008 : 1904)	((قَالَ اللَّهُ كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ، إِلَّا الصِّيَامَ ...))
78	(البخاري، 2008 : 1797)	((كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ...))
80	(البخاري، 2008 : 1800)	((كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ...))
77	(أبو داود، د.ت. : 2599)	((كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجِيوشُهُ إِذَا عَلَوْا الشَّيْبَا كَبَرُوا...))
102	(البخاري، 2008 : 1112)	((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ارْتَحَلَ قَبْلَ أَنْ تَزِيغَ الشَّمْسُ...))
81	(مسلم، 2001 : 683)	((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ فَعَرَسَ بَلِيلٍ...))
82	(البخاري، 2008 : 185)	((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ...))
102	(البخاري، 2008 : 1107)	((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ بَيْنَ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ...))
112	(البخاري، 2008 : 1969)	((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ حَتَّى ...))
75	(الترمذي، 1975 : 3443)	((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُودِعُنَا...))
72، 28	(البخاري، 2008 : 2554)	((كُلُّكُمْ رَاعٍ فَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْأَمِيرُ...))
143	(البخاري، 2008 : 4114)	((لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ...))
77	(مسلم، 2001 : 2113)	((لَا تَصْحَبُ الْمَلَائِكَةَ رُفْقَةً فِيهَا كَلْبٌ وَلَا جَرَسٌ))

153، 30	(البخاري، 2008 : 1088)	((لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ...))
153، 30	(البخاري، 2008 : 3006)	((لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ وَلَا تُسَافِرَنَّ امْرَأَةٌ إِلَّا...))
79	(أخرجه مسلم، 2001 : 716)	((لَا يَقْدَمُ مِنْ سَفَرٍ إِلَّا نَهَارًا فِي الضُّحَى...))
132	(البخاري، 2008 : 1549)	((لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ...))
73	(البخاري، 2008 : 2998)	((لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْوَحْدَةِ مَا أَعْلَمُ...))
94	(مسلم، 2001 : 686)	((لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ...))
87	(مسلم، 2001 : 234)	((مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ يَتَوَضَّأُ فَيُبَلِّغُ...))
77	(البخاري، 2008 : 2101)	((مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوِّءِ...))
151	(البخاري، 2008 : 2787)	((مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ...))
152	(البخاري، 2008 : 2743)	((مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا...))
39، 26، 125	(الترمذي، 1975 : 2646)	((مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا...))
108	(مسلم، 2001 : 1164)	((مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِنًّا...))
109	(البخاري، 2008 : 2840)	((مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَعَدَ اللَّهُ وَجْهَهُ...))
49	(البخاري، 2008 : 3231)	((هَلْ أَتَى عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ أَشَدَّ مِنْ يَوْمٍ أُحُدٍ...))
111	(مسلم، 2001 : 1154)	((هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ...))
27	(البخاري، 2008 : 3653)	((وَأَنَا فِي الْعَارِ...))
90	(مسلم، 2001 : 612)	((وَقْتُ الظُّهْرِ إِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ...))
48، 26، 103	(البخاري، 2008 : 54)	((الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلِكُلِّ أَمْرٍ مَا نَوَى...))
70	(الترمذي، 1975 : 1674)	((الرَّائِبُ شَيْطَانٌ وَالرَّائِبَانِ...))
96	(البخاري، 2008 : 1090)	((الصَّلَاةُ أَوَّلُ مَا فُرِضَتْ رُكْعَتَيْنِ فَأُفِرَّتْ...))
74	(مسلم، 2001 : 2114)	((الجرس مزامير الشيطان))
31	(أبو داود، د.ت. : 1721)	((الْحَجُّ فِي كُلِّ سَنَةٍ...))
144	(البخاري، أخرجه البخاري، 2008 : 2810)	((الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَعْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلذِّكْرِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيَرَى مَكَانَهُ...))

71	(الترمذي، 1975 : 3445)	((اللَّهُمَّ اطْوِ لَهُ الْأَرْضَ...))
73	(ابن ماجه، د.ت. : 2236)	((اللَّهُمَّ بَارِكْ لِأُمَّتِي فِي بُكُورِهَا...))

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค.

Manuscript

Travelling in Islamic Perspective

Mahama Arboo¹, Abdullah Karina²

¹Student of Master's Degree in Islamic Studies

² Ph.D. (al-Qur'an and al-Hadith) Associate Professor

ABSTRACT

This research is aimed at studying in Travelling in Islamic Perspective and can practise in daily life by collecting information from data and analysing information by principle of Mustalah al-Hadith and Tarjih.

The result of study represented that 1. The meaning of Travelling is going out of home to other areas that allow by Islamic law. The form of travelling is to learn, to look the great of Allah, to move out of ways which are not allowed in Islam, to see old nations which were destroyed by Allah, to do Haj and Umrah and Jihad . Courtesy of Travelling is expenditure for the family, selection good partners, to ask for duāa, duāa to the family, departure on Thursday in the early morning or at night, do not take a dog or carry a bell, travelling with good friends, help colleagues and others, choosing one of member of trip when travelling more than two persons, saying duāa at the departure time whenever to travel, to higher places and lower places, to stop and at the arrival of the home. When to sleep to lie on one side on the right hand side. Do not enter the home without Salāt at the mosque. Go home in the morning or afternoon. When enter the home at night do not get close to wives until finish cutting hair at gender and comb hair at the head. 2. Ibādat of travelling are Wudūa Tayammum Salāt Jamāa' and Salāt Qasar No Fasting in Ramdhan but must be to compensate in an other month, Umrat and Haj. 3. Travelling of Muslim is to

see the old nations which were destroyed by Allah, to learn, Umrat and Haj and Jihad.

Key word : Courtesy, Travelling

Prince of Songkla University
Pattani Campus

นิพนธ์ต้นฉบับ การเดินทางในทัศนะอิสลาม

มาหะมะ อาบู¹ อับดุลเลาะการีน²

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาอิสลามศึกษา

² Ph.D. (อัลกุรอานและอัลหะดีษ) รองศาสตราจารย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเดินทางตามทัศนะอิสลาม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล แผ่นซีดี และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการมุศตะลาห์ อัลหะดีษ และหลักการตัรฎีหฺ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความหมายของการเดินทางคือ การออกไปจากบ้านสู่ปลายทางที่ต้องการและเป็นที่ยอมรับด้วยบทบัญญัติ รูปแบบคือการเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อสังเกตความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮฺ ﷻ เพื่อออกห่างจากสิ่งต่างๆที่ขัดขวางการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา สังเกตความล้มเหลวของชนชาติก่อนๆ เพื่อประกอบพิธีอุมเราะฮฺและประกอบพิธีหัจญ์ และเพื่อปกป้องศาสนา มารยาทในการเดินทางคือ เตรียมค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัว คัดเลือกผู้ร่วมเดินทาง ขอโอวาทจากผู้รู้ ขอคู่อำให้กับสมาชิกในครอบครัว ออกเดินทางในวันพฤหัสบดีเวลาเช้ามืดหรือในเวลากลางคืน ไม่พาสุนัขหรือกระดิงยามเดินทาง เดินทางกับเพื่อนร่วมทางที่ดี ช่วยเหลือเพื่อนร่วมเดินทางและคนอื่นๆ เลือกผู้เป็นหัวหน้าเมื่อเดินทางสามคนขึ้นไป กล่าวคู่อำเมื่อเริ่มออกเดินทาง ระหว่างเดินทาง ถึงที่สูง ลงต่ำ หยุดพัก และเดินทางกลับ เมื่อต้องการนอนให้นอนตะแคงขวา ละหมาดที่มีสติญุดก่อนถึงบ้าน เข้าบ้านในเวลาเช้าหรือบ่าย และหากจำเป็นที่จะต้องถึงบ้านในเวลากลางคืนอย่าได้เข้าหาภรรยาจนกว่านางจะ โกงขนในที่ลับและหวิผมให้เรียบร้อย 2. อิบาอะฮฺในระหว่างเดินทางคือ การชำระร่างกายให้สะอาด ปฏิบัติได้สองวิธีคือการทำวุฎูอ์ และการตะยัมมูม การละหมาดสามารถญะมะอ์และเกาะศัรได้ การถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนสามารถละศีลอดโดยขดใช้ในวันอื่น การประกอบพิธีอุมเราะฮฺและประกอบพิธีหัจญ์ 3. การเดินทางของมุสลิมคือการเดินทางเพื่อคู่อำของชนชาติก่อนๆ การเดินทางเพื่อศึกษาหา

ความรู้และการเดินทางไปประกอบพิธีอุ้มเราะฮ์และประกอบพิธีหัจญ์ และการญุฮาดในหนทาง
ของอัลลอฮ์ ﷻ

คำสำคัญ : มารยาท, การเดินทาง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทนำ

มุสลิมเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ ﷻ ต้องดำเนินชีวิตตามครรลองของบทบัญญัติในอัลกุรอานและอัลหะดีษ เมื่อจะทำการเดินทางก็จะต้องปฏิบัติตามในสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ อนุมัติเท่านั้น มิฉะนั้นแล้วจะมีได้รับผลบุญ หรือไม่ก็ได้รับบาป หรือในบางกรณีจะเข้าข่ายมรดัก¹ ไปเลยในการวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายหลักคือต้องการทราบ ความหมาย รูปแบบ มารยาทในการเดินทาง อิบาอะฮ์ในระหว่างการเดินทาง และแนวทางการปฏิบัติของมุสลิมในการเดินทาง ซึ่งเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ อนุมัติ ปฏิบัติไปแล้วไม่เป็นบาปและเกิดผลบุญแก่ผู้เดินทางและเป็นการภักดีต่อพระองค์

พร้อมกับผู้วิจัยเห็นว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางในทัศนะอิสลามนั้นยังอยู่กระจัดกระจายในหนังสืออาหรับเป็นส่วนใหญ่ และยังไม่ปรากฏหนังสือที่เป็นภาษาไทยที่ครอบคลุมเกี่ยวกับเนื้อหาการเดินทางในทัศนะอิสลามและจากการสืบค้นในระบบ ทิดีซี (Thai Digital Collection) จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั่วประเทศก็ยังไม่พบผู้รวบรวมในเรื่องนี้ จึงเป็นเหตุกระตุ้นให้ผู้วิจัยเลือกทำวิจัยในหัวข้อนี้

อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสร้างมนุษย์มีจุดประสงค์เพื่อให้มนุษย์ทำอิบาอะฮ์ต่อพระองค์
อัลลอฮ์ ﷻ คำร่ำว่า :

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

(الذاريات: 56)

ความว่า : “และข้ามิได้สร้างญิน² และมนุษย์เพื่ออื่นใดวันแต่เพื่อเคารพภักดีต่อข้า”

(อัยษาริยาต : 56)

อิบนุ กะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 4/213) ได้อธิบายไว้ว่า : “ข้าได้สร้างญินและมนุษย์เพื่อสั่งให้เขาเคารพภักดีต่อข้า โดยที่ข้ามิได้ต้องการสิ่งตอบแทนใดๆ จากเขา”

จากอายะฮ์นี้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์นั้นทุกอิริยาบถจะต้องอยู่ภายใต้คำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ นั่นคือการภักดีต่อพระองค์เท่านั้น แม้กระทั่งในเวลาการเดินทางก็จะต้องให้เป็นการเดินทางที่ทำให้เกิดการภักดีต่อพระองค์มิฉะนั้นแล้วจะเป็นผู้ที่ขาดทุนทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

¹ มรดักคือ สิ้นสภาพการเป็นมุสลิม

² เป็นสิ่งถูกสร้างโดยอัลลอฮ์ ﷻ ชนิดหนึ่งที่พระองค์ทรงสร้างจากเปลวไฟที่ไม่มีควัน

มนุษย์คนแรกคือนะบิอาดัม عليه السلام ซึ่งถูกสร้างขึ้นโดยอัลลอฮ์ ﷻ

อัลลอฮ์ ﷻ คำรับว่า :

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

(البقرة : 30)

ความว่า : “และจงรำลึกถึงขณะที่พระเจ้าของเจ้าได้ตรัสแก่
มะลาอิกะฮ์ว่า แท้จริงข้าจะให้มีผู้แทนคนหนึ่ง¹ ในพิภพ
มะลาอิกะฮ์ได้ทูลขึ้นว่า พระองค์จะทรงให้มีขึ้นในพิภพซึ่งผู้ที่
บ่อนทำลาย และก่อการนองเลือด ในพิภพกระนั้นหรือ² ทั้ง ๆ ที่
พวกข้าพระองค์ให้ความบริสุทธิ์ พร้อมด้วยการสรรเสริญ
พระองค์ และเทิดทูนความบริสุทธิ์ในพระองค์ พระองค์ตรัสว่า
แท้จริงข้ารู้อย่างในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้³”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 30)

ต่อมาก็ได้ทรงสร้างเหาวาอ์ และเป็นภรรยาของนะบิอาดัม عليه السلام และทรงให้ทั้งสอง
อยู่ในสวนสวรรค์โดยให้ทั้งสองได้บริโภคน้ำผลไม้ในสวนสวรรค์ยกเว้นมิให้กินผลกุหลิบแต่เนื่องจาก
ได้รับการหลอกลวงจากชัยฏอน (มารร้าย) ทำให้นะบิอาดัม عليه السلام บริโภคน้ำผลไม้ที่อัลลอฮ์ ﷻ
ทรงห้ามและทำให้ทั้งสองถูกขับออกจากสวนสวรรค์มายังพื้นแผ่นดิน ซึ่งนับได้ว่าเป็นครั้งแรกที่
มนุษย์เดินทาง

¹ คือนะบิอาดัม عليه السلام ซึ่งเป็นมนุษย์คนแรก และเป็นบิดาของมนุษย์ชาติมิใช่คนใดคนหนึ่งซึ่งอาดัม ตามที่พวกก็อดยานได้บิดเบือนไว้
อัลลอฮ์ ﷻ ทรงรู้ดีถึง เป้าหมายในการบังเกิดท่านนะบิอาดัม عليه السلام แต่มะลาอิกะฮ์ไม่รู้

² การที่มะลาอิกะฮ์กล่าวเช่นนั้น อาจเข้าใจได้ว่าเมื่อก่อนนั้นอัลลอฮ์ ﷻ เคยบังเกิดสิ่งที่มีชีวิต และมีปัญหาในโลก แล้วพวกเขา
เหล่านั้นประหัดประหารกัน จนกระทั่งสูญพันธุ์ ทั้งนี้ด้วยพระประสงค์ของพระองค์ ﷻ แล้วพระองค์ก็ทรงบังเกิดอาดัมขึ้นมาใหม่
จากเดิม เพื่อเป็นผู้แทนของพระองค์ในพิภพ ซึ่งจะมีลูกหลานแพร่สะพัดไปทั่วโลกในการนี้ให้มะลาอิกะฮ์เข้าใจว่า ลูกหลานของ
อาดัมจะประหัดประหารกัน และหลังเลือด จึงได้ถามพระองค์เพื่อต้องการทราบ ไซ้ว่าเป็นการคัดค้านแต่อย่างใดไม่

³ อัลลอฮ์ ﷻ ทรงรู้ดีถึง เป้าหมายในการบังเกิดท่านนะบิอาดัม عليه السلام แต่มะลาอิกะฮ์ไม่รู้

อัลลอฮฺ ﷻ คำรัสว่า :

﴿وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ، فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ﴾

(البقرة : 35-36)

ความว่า : “และเราได้กล่าวว่ให้อาдам ﷺ เจ้าและคู่ครองของเจ้าจงพำนักอยู่ในสวนสวรรค์นั้นเถิดและเจ้าทั้งสองจงบริโภคจากสวนนั้นอย่างกว้างขวาง ณ ที่ที่เจ้าทั้งสองปรารถนา และอย่าเข้าใกล้ต้นไม้ต้นนี้ ¹ (มิเช่นนั้นแล้ว) เจ้าทั้งสองจะกลายเป็นผู้ชั่วร้ายแก่ตัวเอง ภายหลังจากชัยฏอนได้ทำให้ทั้งสองนั้นพลั้งพลาดไป เนื่องจากต้นไม้ต้นนั้น ² แล้วได้ทำให้ทั้งสองออกจากที่เคยพำนักอยู่ และเราได้กล่าวว่พวกเขาเจ้าจงออกไป โดยที่บางส่วนของพวกเขาต่างเป็นศัตรูต่อกัน ³ และ(สำหรับพวกเขาในแผ่นดินนั้น) มีที่พำนัก และมีสิ่งอำนวยความสะดวกจนถึงระยะเวลาหนึ่ง⁴”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 35-36)

อิบน์ กะษีร์ (Ibn Kathyr, 2002 : 1/69) ได้อธิบายไว้ว่ : “เจ้าจงออกไป โดยที่บางส่วนของพวกเขาต่างเป็นศัตรูต่อกัน มีที่พำนัก และมีสิ่งอำนวยความสะดวกจนถึงระยะเวลาหนึ่ง คือ ให้พำนักอยู่ให้ปัจจัยยังชีพ และกำหนดอายุขัย”

จากการที่มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องไปมาหาสู่กันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ นั้นทำให้มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงพ้นกับกิจกรรมอย่างหนึ่งคือการเดินทาง

การเดินทางเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน เว้นแต่ว่าในการเดินทางในแต่ละวันนั้นจะเป็นการเดินทางที่ใกล้ ใช้เวลาน้อย เช่น การเดินทางไปทำงานประจำวัน (ประกอบอาชีพ) บางคนไปทำงานในทุ่ง บางคนไปทำงานในป่า บางคนไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม บางคนไปทำงานในหน่วยงานต่างๆ ทั้งที่เป็นเอกชน รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ

¹ ต้นไม้ต้นหนึ่งในสวนสวรรค์ ซึ่งพระองค์ทรงชี้ให้อาдам ﷺ และหาวาฮฺ ฮุ

² เนื่องจากเข้าใกล้ต้นไม้ต้นนั้น และบริโภคผลของมัน

³ บางส่วนของลูกหลานอาดัม ﷻ กับผู้ที่สืบเชื้อสายจากอิบลิส(เป็นประเภทญินที่ไม่ปฏิบัติตามอัลลอฮฺ ﷻ) ที่จะมีต่อไป

⁴ จนถึงวาระแห่งการสิ้นชีวิต

หรือเป็นการเดินทางที่ไกลใช้เวลามาก เช่น การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว ทัศนศึกษาและเจริญสัมพันธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเดินทางประกอบพิธีหัจญ์ การเดินทางเพื่อเป้าหมายต่างๆ เช่น การเยี่ยมชม การเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้ การเดินทางเพื่อค้นหาทางวิทยาศาสตร์ การทดลอง การลงไปได้ทะเลลึก เป็นต้น

จากประสบการณ์ของผู้เขียน เห็นว่าในการเดินทางนั้นมีมุสลิมจำนวนไม่น้อยที่ปฏิบัติในเรื่องของการเดินทางไม่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม เช่น มีการออกจากบ้านก่อนเดินทางโดยออกทางประตูหลังซึ่งกระทำไปโดยคิดว่าการทำเช่นนี้จะทำให้การเดินทางในครั้งนั้นเป็นมงคล ขณะที่ในศาสนาอิสลามมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในการเดินทาง เมื่อออกเดินทางแล้ว เมื่อถึงเวลาละหมาดจะไม่ละหมาดตามเวลา ไม่ละหมาดรวม ไม่ละหมาดย่อ หรือให้ผู้หญิงออกเดินทางอย่างผิดหลักการศาสนาหรือไม่ต้องการเดินทางไปทำหัจญ์ต่างๆที่มีความสามารถที่จะเดินทาง เหล่านี้เป็นต้น

ในศาสนาอิสลามนั้นให้ความสำคัญกับการเดินทางเพื่อเป้าหมายที่สร้างสรรค์ มีหลักการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง ตั้งแต่การปฏิบัติทางจิตใจที่มีให้เดินทางอย่าง หัยษองรูปแบบ มารยาทในการเดินทาง อิบาอะฮ์ในระหว่างการเดินทาง การเดินทางไปประกอบพิธีหัจญ์ที่เมืองมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย การเดินทางของมุสลิมและมุสลิมะฮ์ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดเหล่านี้ในบทต่อไป เป็นต้น

ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาหัวข้อเรื่อง “การเดินทางในทัศนะอิสลาม (Travelling in Islamic Perspective)” เพื่อความกระจ่างแจ้งแก่ผู้วิจัยเองและเป็นองค์ความรู้สามารถเผยแพร่แก่สังคมได้

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาความหมาย รูปแบบ และมารยาทของการเดินทาง
2. เพื่อศึกษาอิบาอะฮ์ ในระหว่างการเดินทาง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงความหมาย รูปแบบ ความสำคัญ และมารยาทของการเดินทางในทัศนะอิสลาม
 2. ทราบและสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการทำอิบาดะฮ์ในระหว่างการเดินทาง
 3. ทราบเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติของมุสลิมในการเดินทาง
 4. จะได้รับองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับสุนนะฮ์ของการเดินทางให้กับนักวิจัยเองและสามารถนำไปเผยแพร่ต่อชุมชนต่อไป
3. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติของมุสลิมในการเดินทาง

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหมายและรูปแบบของการเดินทาง อิบาดะฮ์ในระหว่างการเดินทาง การปฏิบัติของมุสลิมในการเดินทาง ซึ่งปรากฏในอัลกุรอานและอัลหะดีษทั้งเก้าเล่ม (เศาะฮ์อิฮ์อัลบะคอรี เศาะฮ์อิหม์มุสลิม สุนันอัคริมียะฮ์ สุนันอันนะสาอี สุนันอะบีดาวูด สุนันอิบนิมะญะฮ์ มุสนัดอะหฺมัด มุวัฏฏะฮ์อิมามมาลิก และสุนันอัคริมียะฮ์) และทัศนะของอุละมาอ์

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

การเดินทาง หมายถึง การเดินทางออกไปสู่ปลายทางที่ต้องการและเป็นที่ชอบ
อิบาดะฮ์ หมายถึง การปฏิบัติทั้งทางร่างกายและจิตใจที่ขึ้นตรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ
และรับแบบอย่างจากท่านเราะสูล ﷺ

มุสลิมะฮ์ หมายถึง ผู้หญิงที่นับถือศาสนาอิสลาม

เราะสูล หมายถึง ศาสนทูตของอัลลอฮ์ ﷺ

อัลหะดีษ หมายถึง วจาของท่านศาสนทูตมุหัมมัด ﷺ

เศาะหาบะฮ์ หมายถึง เศาะหาบะฮ์ของท่านศาสนทูตมุหัมมัด ﷺ

สุนนะฮ์ หมายถึง การปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านเราะสูล ﷺ

มีหุรอม หมายถึงผู้ชายที่ไม่อนุญาตให้แต่งงานกับนางได้ เช่นบิดาของนาง พี่หรือน้องชายนาง เป็นต้น

อิจราฮฺ หมายถึง การเดินทางออกไปจากถิ่นฐานเดิม

มุชริกีน หมายถึง พวกที่เชื่อในอัลลอฮฺ ﷻ ว่าเป็นพระผู้เป็นเจ้าแต่ขณะเดียวกันกราบไหว้ผู้อื่นเป็นภาคีต่อพระองค์

อัลหุก หมายถึง ความจริงที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงประทานลงมาซึ่งนะบีทั้งหลาย ในบางนะบีประทานลงมาเป็นมุศหฟ (ประมวลกฎหมาย) เช่น มุศหฟอิบรอฮีม ในบางนะบีส่งมาเป็นประมวลหลักการ (หนังสือ) เช่น อัตเตเราะฮฺ อัลกุรอาน เป็นต้น

มะลาอิกะฮฺ หมายถึง บ่าวของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ถูกสร้างด้วยแสงมีหน้าที่แตกต่างกัน เช่น เป็นผู้ส่งสารให้กับนะบี บางรายมีหน้าที่ถอนวิญญาณมนุษย์ บางรายมีหน้าที่ดูแลรก เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

ศึกษาอัลกุรอานทั้งเล่ม และหะดีษทั้งเก้าเล่ม ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางรวมถึงหนังสืออื่นๆที่เกี่ยวข้องโดยใช้เครื่องมือในการสืบค้นข้อมูล วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนาโดยเก็บข้อมูลหลายครั้ง

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบบันทึกข้อมูล ประกอบด้วยชื่อหนังสือ เล่มที่ เลขหน้า ปีพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ และ โรงพิมพ์.

2.2 แผ่นซีดี โปรแกรม Holy Qura'n และ โปรแกรม Hadith Encyclopedia

2.3 คอมพิวเตอร์ ในส่วนที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการวิจัยนี้จะแบ่งเป็นสองลักษณะด้วยกันคือ

2.3.1 จะใช้โปรแกรมช่วยค้นข้อมูลคือโปรแกรม HolyQura'n และ โปรแกรม Hadith Encyclopedia ทั้งสองโปรแกรมนี้จะใช้ช่วยค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางทั้งหมดก่อนที่จะนำข้อมูลนี้ไปค้นหารายละเอียดเพิ่มเติมในหนังสือต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 จะใช้ค้นหาข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากห้องสมุดที่สำคัญ 4 แห่งคือ ห้องสมุดอัสซามิละฮฺ ห้องสมุดวะเกาะฟิยะฮฺ ห้องสมุดเมาสุอะฮฺและ รุฮอัลอิสลาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นข้อมูลจากโปรแกรม Holy Qur'an และโปรแกรม Hadith Encyclopedia ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางทั้งหมด มาทำความเข้าใจโดยจะทำความเข้าใจตามตัวอักษรเป็นสำคัญก่อน แล้วแยกแยะประเด็นความสำคัญ แล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ เรียงเรียงเป็นหัวข้อที่จะศึกษารายละเอียดจากหนังสือต่างๆ ต่อไป

หลังจากได้ข้อมูลเหล่านี้แล้วในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอัลกุรอานก็จะไปค้นหาในหนังสือตีฟีร์ต่างๆ ตามลำดับดังนี้

3.1 ตีฟีร์อัลกุรอาน เช่น Tafsir al-Qur'an al-Azym, al-Jami' li Ahkam al-Qur'an, Fath al-Qādir และ Fy zilāl al-Qur'an

3.2 อัลหะดีษ เช่น Sahyh al-Bukhāriy, Sahyh Muslim, Sunan al-Tirmiziy, Sunan al-Nasāiyy, Sunan abi Dāwūd, Sunan ibn Mājah, Musnad Ahmad, Muwatta, Sunan al- Dārimiy, Fathu al- Bāriy, Tuhfazu al-Ahwadhiy, Sahyh wa Dhaiyf al-Albāniyy เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลักการวิเคราะห์ข้อมูลจะยึดหลักการของอิมามอัชชาฟีอีย์ คือยึดหลักการต่างๆ ต่อไปนี้

4.1 ใช้หลักการมุสฎาะละหุหะดีษ โดยเฉพาะหลักการคัดเลือกหะดีษทั้งห้าระดับคือ

4.1.1 เศาะหีหฺ ลิยาดีอิ

4.1.2 เศาะหีหฺ ลิฆัมัยริอิ

4.1.3 หะสัน ลิยาดีอิ

4.1.4 หะสัน ลิฆัมัยริอิ

4.1.5 ฎะอ์อีฟ

4.2 หลักการวิพากษ์

4.3 หลักการตรึงญะฮฺของอิมามชาฟีอีย์

และหลักการวิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลจากความหลากหลายความคิดของอุละมาอ์ และจะยึดหลักการตรึงญะฮฺของอิมามอัชชาฟีอีย์เป็นหลัก

สรุปผลการวิจัย

1. ความหมายของการเดินทางคือ การที่เราออกไปจากบ้านที่เราอาศัยอยู่ประจำ ไปสู่ปลายทางที่ต้องการและเป็นที่ชอบ รูปแบบคือการเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อสังเกตความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮฺ ﷻ เพื่อออกห่างจากสิ่งต่างๆ ที่ขัดขวางการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา เพื่อสังเกตความล้มเหลวของชาดิก่อนๆ เพื่อประกอบพิธีอุมเราะฮฺและประกอบพิธีหัจญ์ และเพื่อ

ปกป้องรักษาศาสนา มารยาทในการเดินทาง คือ เตรียมค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัว คัดเลือกผู้ร่วมเดินทาง ขอคำให้ออวาทจากผู้รู้ ขอคู่อำให้กับผู้ที่อยู่กับบ้าน ออกเดินทางในวันพฤหัสบดี ออกเดินทางในเวลาเช้ามืดหรือในเวลากลางคืน ในระหว่างการเดินทางให้กล่าวคู่อำ ไม่พาสุนัขหรือกระดิ่งยามเดินทาง เดินทางกับเพื่อนร่วมทางที่ดี ช่วยเหลือเพื่อนร่วมเดินทางและคนอื่นๆ เลือกผู้เป็นหัวหน้าเมื่อเดินทางสามคนขึ้นไป เมื่อเริ่มออกเดินทางให้กล่าวคู่อำ เมื่อถึงที่สูงให้กล่าวคู่อำ เมื่อลงต่ำให้กล่าว คู่อำ เมื่อต้องการนอนให้นอนตะแคงขวา เมื่อหยุดพักให้กล่าว คู่อำ เมื่อเดินทางกลับ ให้กล่าวคู่อำ ละหมาดที่มีสติญุดก่อนถึงบ้าน เข้าบ้านในเวลาเช้าหรือบ่าย และหากจำเป็นที่จะต้องถึงบ้านในเวลากลางคืนอย่าได้เข้าหาภรรยาจนกว่านางจะ โกงขนในที่ลับและผมที่รุงรังจะถูกหวีจนเรียบร้อย

2. อีบาดะฮฺในระหว่างเดินทางคือ การชำระร่างกายให้สะอาด ปฏิบัติได้สองวิธีคือการทำวุฎูอ์ และการตะยัมมูม การละหมาดสามารถละหมาดญะมะอ์และเกาะศัรได้ การถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนสามารถละศีลอดได้แต่จะต้องชดใช้ในวันอื่น การประกอบพิธีอุมเราะฮฺหรือประกอบพิธีหัจญ์ การญิฮาดในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ

3. การเดินทางของมุสลิมคือการเดินทางเพื่อรื่องรอยของชนชาติก่อนๆ การเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้และการเดินทางไปประกอบพิธีอุมเราะฮฺและประกอบพิธีหัจญ์ และการญิฮาดในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ

การอภิปรายผล

จากการค้นหาข้อมูลในอัลกุรอาน และอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางในทัศนะอิสลามคือ

1. ความหมาย รูปแบบ และมารยาทของการเดินทาง การเดินทางให้ความหมายโดยสรุปคือ การออกไปจากที่อยู่อาศัยประจำไปสู่ปลายทางที่เป็นที่ชอบ รูปแบบการเดินทางคือ การเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้ ดังหะดีษรายงานโดยอับดุลรัมีมีษ์ คือ “ผู้ใดที่ออกเดินทางไปยังที่แห่งหนึ่งเพื่อแสวงหาวิชาความรู้ อัลลอฮฺ ﷻ จะทรงอำนวยหนทางสู่สวรรค์แก่เขา” การเดินทางเพื่อสังเกตความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งสอดคล้องกับอัลกุรอาน สุเราะฮฺอัลหัจญ์ อายะฮฺที่ 46 ความว่า “พวกเรามีได้ออกเดินทางไปในแผ่นดินดอกหรือ เพื่อหัวใจจะได้พิจารณาเพื่อพวกเขาเอง หรือมีหู

เพื่อสดับฟังมันเพราะแท้จริงการมองของนัยน์ตานั้นมิได้บอดดอก แต่ว่าหัวใจที่อยู่ในทรวงอกต่างหากที่บอด” การเดินทางเพื่อออกห่างจากสิ่งต่างๆ ที่ขัดขวางการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา ดังที่ท่านเราะฮูฎ رضي الله عنه ได้อิเราะฮะฮุไปยังมะดีนะฮะซึ่งเป็นทีที่ทราบกันดีในประวัติศาสตร์อิสลาม การเดินทางเพื่ออุชษาคก่อนๆ ที่ไม่เชื่อฟังนะบีของเขาจนกระทั่งอัลลอฮ ﷻ ทำให้พวกเขาล้มสลายไปด้วยวิธีการต่างๆ นำ บางชนชาติทำลายด้วยน้ำ บางชนชาติทำลายด้วยลม บางชนชาติทำลายด้วยวิธีการพลิกแผ่นดินเป็นต้น การเดินทางเพื่อปกป้องศาสนา เช่นการออกเดินทางเพื่อสงครามบะดร์ เป็นต้น การเดินทางเพื่อประกอบพิธีฮัจญ์หรือประกอบพิธีหัจญ์ ส่วนการเดินทางเพื่อทำมาเคสิยะฮุนั้นเป็นการเดินทางที่ไม่อนุญาต และมารยาทในการเดินทางคือ การเตรียมการเดินทาง โดยจะต้องเตรียมค่าใช้จ่ายรายวันให้กับครอบครัวผู้ไม่ออกเดินทาง สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยอัลบุคอรีฮ์ หมายเลข 2554 ความว่า “ ทุกคนคือผู้ปกครองต้องรับผิดชอบต่อผู้ได้ปกครอง ดังนั้นผู้นำประชาชนคือผู้ปกครองจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชน และผู้ชายคือผู้ปกครองต่อครอบครัวของเขา ดังนั้นเขาจะต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวของเขาและผู้หญิงคือผู้ปกครองต่อบ้านของสามีเขาและลูกซึ่งเป็นสิ่งที่หล่อนจะต้องรับผิดชอบส่วนทาสคือผู้ปกครองต่อทรัพย์สินของเจ้านายเขา เขาจะต้องรับผิดชอบต่อมัน ฉะนั้นทุกคนก็คือนผู้ปกครองต้องรับผิดชอบต่อผู้ (สิ่ง) ที่อยู่ใต้การปกครองของเขา” คัดเลือกเพื่อนร่วมทางที่ดีไม่เดินทางคนเดียว สอดคล้องกับ หะดีษอัลบุคอรีฮ์ หมายเลข 2998 ความว่า “ หากผู้คนรู้ผลของความโดดเดี่ยวอย่างที่ฉันรู้ก็คงจะไม่มีนักเดินทางคนไหนเดินทางยามค่ำคืนเพียงคนเดียว ” ขอคำให้โอวาทจากผู้มีอีมาน สอดคล้องกับ หะดีษบันทึกโดยอัครมุหิมียี หมายเลข 3445 ความว่า “ มีชายคนหนึ่งกล่าวว่า โอ้ ท่านเราะฮูฎอัลลอฮ ﷻ ฉันต้องการจะออกเดินทาง ดังนั้น ท่านจงให้โอวาทแก่นั้นเถิด ท่านจึงกล่าวว่า ท่านจงยำเกรงต่ออัลลอฮ ﷻ และกล่าวคำตักบิรเมื่อขึ้นทุกๆ โคนเนินต่อมาหลังจากที่ชายคนนั้นได้หันหลังกลับไปแล้ว ท่านก็กล่าวว่า “ اللَّهُمَّ اطْوِلْهُ الْأَرْضَ وَهَوِّنْ عَلَيْهِ السَّفَرَ ” (แปลว่า โอ้ พระองค์อัลลอฮ ﷻ ขอโปรดทรงย่นแผ่นดิน (ระยะทาง) และผ่อนคลายการเดินทางให้กับเขา) ” การขอคู่อำให้กับผู้ที่อยู่กับบ้าน สอดคล้องกับหะดีษรายงานโดยอิบนุมานุญะฮ์ ความว่า “ ท่านเราะฮูฎ رضي الله عنه ได้ส่งอำลาพวกเรา โดยท่านกล่าวว่า “ ﴿أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ دِينَكَ وَأَمَانَتَكَ وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ﴾ ” (แปลว่า ฉันขอฝากศาสนา ความรับผิดชอบ และผลสุดท้ายของการทำงานของท่านให้กับอัลลอฮ ﷻ) ” ไม่พาสุนัขหรือพกกระดิ่งยามเดินทาง สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 2113 ความว่า “ มลาอิกะฮะจะไม่ร่วมเดินทางกับเพื่อนเดินทางที่พกพาสุนัขและกระดิ่ง (ร่วมเดินทาง) ” เดินทางกับเพื่อนร่วมทางที่ดี สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยอัลบุคอรีฮ์ความว่า “ อุปมาเพื่อนที่ดีและเพื่อนที่ชั่วนั้น อุปมาดังคนที่พกพาน้ำหอมและช่างตีเหล็ก ซึ่งคนพกพาน้ำหอมนั้น เขาอาจจะแบ่งปันน้ำหอมให้แก่ท่าน หรือไม่ก็ท่านอาจจะขอซื้อน้ำหอมจากเขา หรือไม่ก็ท่านจะได้สูดกลิ่นหอมของน้ำหอมจากเขา แต่ช่างตีเหล็ก

นั้น เขาอาจจะทำให้เสื้อของท่านถูกไฟไหม้ หรือไม่ก็ท่านจะพบกับกลิ่นเหม็น (ติดตัวมา) ” ขณะเดินทางต้องช่วยเหลือเพื่อนร่วมทางและคนอื่นๆ สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 1728 ความว่า “ในขณะที่เรากำลังอยู่ในระหว่างการเดินทางพร้อมๆ กับท่านน ะบี ﷺ นั้น ก็ได้มีชายคนหนึ่งชี้พาหนะมา เขากวาดสายตามองขวาและมองซ้าย ท่านเราะสู ล ﷺ จึงกล่าวว่า ผู้ใดที่มีที่นั่งเหลือ ก็ขอให้เขาจัดให้ผู้ที่ไม่มีที่นั่งด้วย และผู้ใดที่มีเสบียงเหลือ ก็ขอให้เขาจัดให้ผู้ที่ไม่มีเสบียงด้วย” เมื่อเดินทางสามคนขึ้นไปจะต้องเลือกผู้เป็นหัวหน้าหนึ่งคน สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยอะบูดาอูด หมายเลข 2608 ความว่า “ เมื่อคนสามคนได้ออกไปในการเดินทางใดๆ พวกเขาถึงจะแต่งตั้งผู้นำคนหนึ่งในหมู่พวกเขา” เมื่อออกเดินทางกล่าวคุอาอ์ซับจียานพาหนะ สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยอะบูดาอูด หมายเลข 2602 ความว่า “ ฉันเห็นท่านอะลี ยฺ ﷺ ตอนที่มีคนนำพาหนะมาให้ท่านจี ซึ่งเมื่อท่านวางเท้าลงในที่วางเท้า ท่านกล่าวว่า “ بِسْمِ اللَّهِ ” และเมื่อท่านได้ขึ้นนั่งตรงบนหลังมันเรียบร้อยแล้ว ท่านกล่าวว่า “ الْحَمْدُ لِلَّهِ ” หลังจากนั้น ท่านกล่าวว่า : سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ، وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقِلُونَ (มหาบิรสูทริ้เกิดผู้ทรงอำนาจสิ่งนี้ให้เรา และเราจะไม่เทียบเคียงพระองค์ด้วยสิ่งใดๆ และแท้จริงเราจะกลับคืนสู่พระผู้อภิบาลของเรา) หลังจากนั้น ท่านกล่าวว่า “ الْحَمْدُ لِلَّهِ ” สามครั้ง หลังจากนั้น ท่านกล่าวว่า “ اللَّهُ أَكْبَرُ ” สามครั้ง หลังจากนั้น ท่านกล่าวว่า “ سُبْحَانَكَ إِلَهِي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ” (แปลว่า พระองค์ทรงบิรสูทริ้ ยิ่ง โอ้ พระองค์อัลลอฮฺ ! ฉันนี้ได้อธรรมต่อตัวเอง ดังนั้น ขอโปรดทรงยกโทษให้กับฉันเถิด เพราะแท้จริงแล้วไม่มีผู้ใดสามารถจะยกโทษได้นอกจากพระองค์) หลังจากนั้น ท่าน อะลี ยฺ ﷺ ก็ได้บอกว่า “ฉันเห็นท่านนะบี ﷺ ได้ปฏิบัติเหมือนอย่างที่ท่านปฏิบัตินี้แหละ” เมื่อขึ้นเนินให้กล่าวตักบิรและเมื่อลงต่ำให้กล่าวตัสบีหฺ สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดย อะบูดาอูดหมายเลข 2599 ความว่า “ ท่านนะบี ﷺ และเหล่าทหารของท่านนั้น เมื่อพวกเขาขึ้นบนเนินพวกเขาก็จะกล่าวตักบิร และเมื่อลงจากเนินพวกเขาก็จะกล่าวตัสบีหฺ” เมื่อต้องการนอนในระหว่างเดินทางในนอนตะแคงขวา สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 683 ความว่า “ ท่านเราะสู ลลลอฮฺ ﷺ เมื่อท่านอยู่ในระหว่างการเดินทางแล้ว และท่านหยุดพัก (กลางทาง) ในยามค่ำคืนท่านจะนอน (พักผ่อนด้วยการ) ตะแคงด้านขวา และเมื่อท่านหยุดพัก (กลางทาง) ก่อนรุ่งอรุณเล็กน้อย ท่านจะ (นอนพักผ่อนด้วยการ) ตั้งแขนและวางศีรษะพาดลงบนฝ่ามือของท่าน ” และเมื่อหยุดพักให้กล่าวคุอาอ์ สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 2708 ความว่า “ ฉันได้ยินท่านเราะสู ลลลอฮฺ ﷺ กล่าวว่า “ผู้ใดที่หยุดพัก ณ ที่ใดที่หนึ่ง แล้วเขากล่าวว่า أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ” ความว่า : “ฉันขอความคุ้มครองด้วยถ้อยคำแห่งอัลลอฮฺ ﷻ ที่สมบูรณ์จากความชั่วร้ายที่พระองค์สร้างขึ้น) เขาย่อมจะไม่ได้รับอันตรายจากสิ่งใดๆ จนกระทั่งเขาย้ายออกไปจากที่แห่งนั้น ” เมื่อเดินทางกลับให้กล่าวคุอาอ์

สอดคล้องหะดีษบันทึกโดยอัลบุคอรี หมายเลข 1797 ความว่า “ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ นั้น เมื่อท่านกลับจากสงคราม หัจญ์ หรืออุมเราะฮ์ ท่านจะกล่าวตักบิรสามครั้งบนทุกๆ ที่สูง แล้วท่านจะกล่าว لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، آيُونَ تَائِبُونَ” (ไม่มีพระเจ้าผู้ควรแก่การกราบไหว้นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ แต่เพียงผู้เดียว ไม่มีสิ่งใดเป็นภาคีเทียบเคียงกับพระองค์ อำนาจทั้งหมดเป็นของพระองค์ เหล่าการสรรเสริญเป็นเพียงของพระองค์ โดยพระองค์ทรงสามารถเหนือทุกสรรพสิ่ง เรากลับมาแล้ว เราขอลหุโทษแล้ว เราเป็นผู้อ่อนน้อมแล้ว เราเป็นผู้กล่าวสรรเสริญต่อพระผู้อภิบาลของเราแล้ว อัลลอฮ์ ﷻ ทรงซื่อสัตย์ในสัญญาของพระองค์ ทรงช่วยบ่าวของพระองค์ และทรงทำลายกลุ่มก๊กต่างๆ โดยเพียงผู้เดียว)” กลับบ้านในเวลากลางวัน ก่อนถึงบ้านให้ละหมาดที่มีสติญุดก่อนเข้าบ้าน สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 716 ความว่า “ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ นั้นจะไม่กลับจากการเดินทางใดๆ นอกจากในเวลากลางวันตอนสายๆ ซึ่งเมื่อท่านกลับมาถึงท่านจะแหวะที่มีสติญุดก่อน โดยท่านจะละหมาดสอง เราะกะอัต แล้วท่านก็จะนั่งลงที่นั่น” หากจำเป็นจะต้องกลับถึงบ้านในเวลากลางคืน ก็ไม่เข้าไปหาภรรยาจนกว่านางจะโกนขนในที่ลับและผมที่รุงรังจะถูกหวีจนเรียบร้อย สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยอัลบุคอรี หมายเลข 5246 ความว่า “ท่านนะบี ﷺ นั้นจะไม่กลับไปเยี่ยมครอบครัวของท่านในเวลากลางคืน ท่านจะไม่กลับเข้าบ้านนอกจากในตอนเช้าหรือตอนเย็นเท่านั้น”

2. อิบาอะฮ์ในระหว่างการเดินทาง การละหมาดเป็นสิ่งจำเป็นไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เดินทางหรือไม่เดินทางก็ตาม แต่สิ่งที่แตกต่างกันก็คือ เมื่อเป็นผู้เดินทางแล้วสามารถละหมาดญะมะอ์และเกาะศ์รได้ สำหรับผู้ไม่เดินทางไม่สามารถที่จะละหมาดเกาะศ์รได้ ก่อนละหมาดจะต้องชำระร่างกายให้สะอาด ซึ่งมีสองวิธีคือการทำวุฎูอ์และการทำตะยัมมูมทั้งสองวิธีนี้ไม่มีความแตกต่างทั้งผู้เดินทางและไม่เดินทาง สอดคล้องกับอัลกุรอาน สูเราะฮ์อัลมาอิดะฮ์ อายะฮ์ที่ 6 ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย เมื่อพวกเจ้ายืนขึ้นจะไปละหมาด ก็จงล้างหน้าของพวกเจ้า และมือของพวกเจ้าถึงข้อศอก และจงลูบศีรษะของพวกเจ้า และล้างเท้าของพวกเจ้าถึงตาตุ่มทั้งสอง และหากพวกเจ้ามี ญะนาบะฮ์ ก็จงชำระร่างกายให้สะอาด” และสอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยอัลบุคอรีข้อความว่า “แท้จริงมีชายคนหนึ่ง ได้กล่าวกับอับดุลลอฮ์ เบน ซัยด เขาคือปู่ของอัมเร็น เบน ยะหฺยา ว่า ท่านสามารถที่จะสาธิตการอาบน้ำละหมาดตามแบบฉบับของท่านเราะสูล ﷺ ได้หรือไม่ อับดุลลอฮ์ เบน ซัยด ตอบว่าได้ เขาจึงขอน้ำ แล้วราดน้ำบนมือทั้งสองของเขา แล้วล้างสองครั้ง หลังจากนั้นบ้วนปากพร้อมกับสูดน้ำเข้าจมูกสามครั้งแล้วล้างหน้าสามครั้งแล้วล้างมือสองครั้งสองครั้งจนถึงข้อศอก แล้วลูบหัวของเขาด้วยมือของเขา ลูบไปข้างหน้าและลูบมาข้างหลังด้วยมือทั้งสองโดยเริ่มจากส่วนหน้าของศีรษะ ไปจนกระทั่งท้ายทอยแล้วลูบกลับมาที่เดิมหลังจากนั้นเขาล้างเท้าทั้งสอง

ข้าง” และสอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 706 ความว่า “เราได้ออกไปกับท่านเราะสูล ﷺ ในปีที่สงครามตะบูก ท่านได้ละหมาดรวม คือละหมาดซุริกับอัศริรวมกัน และละหมาด มัฆริบกับอิชาอ์รวมกัน จนกระทั่งเมื่อวันหนึ่งท่านได้ตะฆิร ละหมาด หลังจากนั้นท่านเราะสูล ﷺ ได้ออกมาแล้วละหมาดซุริกับอัศริรวมกัน หลังจากนั้นท่านได้เข้าไป(เข้าไปในที่ที่อยู่ของท่าน) หลังจากนั้นท่านได้ออกมา แล้วท่านละหมาดมัฆริบกับอิชาอ์รวมกัน”

การถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนเป็นสิ่งวาญิบทั้งผู้เดินทางหรือไม่เดินทาง แต่สำหรับผู้เดินทางแล้วสามารถละศีลอดได้แต่จะต้องชดใช้ในวันอื่นๆ ซึ่งการละศีลอดสำหรับผู้เดินทางนี้ถือว่าดีกว่า สอดคล้องกับอัลกุรอานอายะฮ์ที่ 183-184 สูเราะฮ์ อัลบะเกาะเราะฮ์ ความว่า “บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย ! การถือศีลอดนั้นได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว เช่นเดียวกับที่ได้ถูกกำหนดแก่บรรดาผู้ก่อนหน้าพวกเจ้ามาแล้วเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้ยำเกรง (คือถูกกำหนดให้ถือ) ในบรรดาวันที่ถูกนับไว้ แล้วผู้ใดในพวกเจ้าป่วยหรืออยู่ในการเดินทางก็ให้ถือใช้ในวันอื่น และหน้าที่ของบรรดาผู้ที่ถือศีลอดด้วยความลำบากยิ่ง (โดยที่เขาได้งดเว้นการถือ) นั้น คือการชดเชยอันได้แก่การให้อาหาร(มือหนึ่ง) แก่ คนมิสกีนคนหนึ่ง (ต่อการงดเว้นจากการถือหนึ่งวัน) แต่ผู้กระทำความดีโดยสมัครใจ มันก็เป็นความดีแก่เขา และการที่พวกเจ้าจะถือศีลอดนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ดียิ่งกว่าพวกเจ้า หากพวกเจ้ารู้”

การเดินทางไปประกอบพิธีอุมเราะฮ์หรือประกอบพิธีหัจญ์ สอดคล้องกับอัลกุรอาน สูเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ 196-203 ความว่า “(เวลา) การทำหัจญ์นั้นมีหลายเดือนอันเป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว ดังนั้นผู้ใดที่ได้ให้การทำหัจญ์จำเป็นแก่เขาในเดือนเหล่านั้นแล้ว ก็ต้องไม่มีการสมสู่ และไม่มีการละเมิด และไม่มีการวิวาทใดๆ ใน (เวลา) การทำหัจญ์ และความดีใดๆ ที่พวกเจ้ากระทำนั้น อัลลอฮ์ ﷻ ทรงรู้ดี และพวกเจ้าจงเตรียมเสบียงเกิดแท้จริงเสบียงที่ดีที่สุดนั้นคือความยำเกรง และพวกเจ้าจงจำเกรงเข้าเกิด โอ้ ผู้มีปัญญาทั้งหลาย ไม่มีโทษใดๆ แก่พวกเจ้า การที่พวกเจ้าจะแสวงหาความกรุณาอย่างหนึ่งอย่างใดจากพระเจ้าของพวกเจ้า ครั้นเมื่อพวกเจ้าได้หลังไหลกันออกจากอะเราะฟาตแล้ว ก็จงกล่าวรำลึกถึงอัลลอฮ์ ﷻ ณ อัลมัฆะอะริลหะรอม และจงกล่าวรำลึกถึงพระองค์ ดังที่พระองค์ได้ทรงแนะนำพวกเจ้าไว้ และแท้จริงก่อนหน้านั้น พวกเจ้าอยู่ในหมู่ผู้ที่หลงทาง แล้วพวกเจ้าจงหลังไหลกันออกไปจากที่ที่ผู้คนได้หลังไหลกันออกไป และจงขอภัยต่ออัลลอฮ์ ﷻ เกิด แท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ นั้น เป็นผู้ทรงภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ ครั้นเมื่อพวกเจ้าประกอบพิธีหัจญ์ของพวกเจ้าเสร็จแล้ว ก็จงกล่าวรำลึกถึงอัลลอฮ์ ﷻ ดังที่พวกเจ้ากล่าวรำลึกถึงบรรพบุรุษของพวกเจ้าหรือกล่าวรำลึกให้มากยิ่งขึ้นกว่า ในหมู่มนุษย์นั้นมีผู้กล่าวว่า โอ้พระเจ้าของเรา โปรดประทานให้แก่พวกเราในโลกนี้เถิดและเขาจะไม่ได้รับส่วนดีใดๆ ในปรโลก และในหมู่พวกเขานั้น มีผู้ที่กล่าวว่า โอ้พระเจ้าของเรา โปรดประทานให้แก่พวกเรา ซึ่งสิ่งดั่งามในโลก

นี้ และสิ่งดีงามในโลก และโปรดคุ้มครองพวกเราให้พ้นจากการลงโทษแห่งไฟนรกด้วยเถิด
 คนเหล่านี้แหละ พวกเขาจะได้รับส่วนดีจากสิ่งที่พวกเขาได้แสวงหาไว้ และอัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นผู้
 ทรงรวดเร็วในการชำระสอบสวน และพวกเขาก็จะกล่าวรำลึกถึงอัลลอฮฺ ﷻ ในบรรดาวันที่ถูกนับไว้
 แล้วผู้ใดรับกลับในสองวันก็ไม่มีโทษใดๆ แก่เขา และผู้ใดรอไปอีกก็ไม่มีโทษใดๆ แก่เขา (ทั้งนี้)
 สำหรับผู้ที่มีความยำเกรง และจงยำเกรง อัลลอฮฺ ﷻ เถิด และพึงรู้ด้วยว่า พวกเขานั้นจะถูกนำไป
 ชุมนุญยังพระองค์”

การเดินทางในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ หรือการญihad สอดคล้องกับหะดีษบันทึก
 โดยอัลบุคอรีย์ หมายเลข 26 ความว่า “ท่านเราะสูล ﷺ ถูกถามว่า การงานใดที่ประเสริฐที่สุด ท่าน
 ตอบว่า ศรัทธาในอัลลอฮฺ ﷻ และเราะสูล ﷺ ของพระองค์ ถามต่อไปอีกว่านอกจากนี้มีอะไรอีก
 ท่านตอบว่า การออกญihad ในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ ถามต่ออีกว่า นอกจากนี้มีอะไรอีก ท่าน
 ตอบว่า หัจญ์ อัลมับบูร”

3. แนวทางการปฏิบัติของมุสลิมในการเดินทาง คือการเดินทางโดยทั่วไป การ
 เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์หรือประกอบพิธีอุมเราะฮ์ และการเดินทางในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ
 การเดินทางโดยทั่วไปคือการเดินทางเพื่อคอรองรอยของชนชาติก่อนๆ ที่ถูกทำลาย
 อันเนื่องจากความไม่เชื่อฟังอัลลอฮฺ ﷻ สอดคล้องกับอัลกุรอาน สูเราะฮ์อะละอิมรอน อายะฮ์ 137
 ความว่า “แน่นอนได้ผ่านพ้นมาแล้วก่อนพวกเขาซึ่งแนวทางต่างๆ ดังนั้นพวกเขาก็ต้องท่องเที่ยวไปใน
 แผ่นดิน แล้วจงดูว่านั่นปลายของบรรดาผู้ปฏิเสธนั้นเป็นอย่างไร” การเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้
 สอดคล้องกับอัลกุรอาน สูเราะฮ์อัลมุนาอะละฮ์ อายะฮ์ที่ 11 ความว่า “โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย เมื่อได้
 มีเสียงกล่าวแก่พวกเขาว่า จงหลีกที่ไहांในที่ชุมนุม พวกเขา ก็จงหลีกที่เขาเพราะอัลลอฮฺ ﷻ จะ
 ทรงให้ที่กว้างขวางแก่พวกเขา (ในวันกิยามะฮ์) และเมื่อมีเสียงกล่าวว่าจงลุกขึ้นยืนจากที่ชุมนุมนั้น
 พวกเขา ก็จงลุกขึ้นยืนเพราะอัลลอฮฺ ﷻ จะทรงยกย่องเทิดเกียรติแก่บรรดาผู้ศรัทธาในหมู่พวกเขา
 และบรรดาผู้ได้รับความรู้หลายชั้น และอัลลอฮฺ ﷻ ทรงรอบรู้อย่างยิ่งในสิ่งที่พวกเขากระทำ”

การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ สอดคล้องกับอัลกุรอาน สูเราะฮ์อัลหัจญ์ อายะฮ์
 27 ความว่า “และจงประกาศแก่มนุษย์ทุกๆ ไปเพื่อการทำหัจญ์ พวกเขาจะมาหาเจ้าโดยทางเท้า และ
 โดยทางอูฐเพรียวทุกตัว จะมาจากทางไกลทุกทิศทาง” การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์หรือ
 สอดคล้องกับอัลกุรอาน สูเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ อายะฮ์ 158 ความว่า “แท้จริงภูเขาสะฟา และภูเขา
 มัรวะฮ์นั้น เป็นส่วนหนึ่งจากบรรดาเครื่องหมายของอัลลอฮฺ ﷻ ดังนั้นผู้ใดประกอบพิธีฮัจญ์หรือ
 อุมเราะฮ์ ณ บัยตุลลอฮ์ก็ไม่มีบาปใด ๆ แก่เขาที่จะเดินไปมาระหว่างภูเขาสองนั้น และผู้ใด
 ประกอบความดีโดยสมัครใจแล้ว แน่แน่นอนอัลลอฮฺ ﷻ นั้นคือผู้ทรงขอบใจและผู้ทรงรอบรู้อย่างยิ่ง”

การเดินทางในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยอัลบุคอรีย์
 หมายเลข 26 ความว่า “ท่านเราะสูล ﷺ ถูกถามว่า การงานใดที่ประเสริฐที่สุด ท่านตอบว่า ศรัทธา

ในอัลลอฮฺ ﷻ และเราะฮฺสูล ﷺ ของพระองค์ ถ้ามต่อไปอีกว่านอกจากนี้มีอะไรอีก ท่านตอบว่า การออกญิฮาดในหนทางของอัลลอฮฺ ﷻ ถ้ามต่อไปอีกว่า นอกจากนี้มีอะไรอีก ท่านตอบว่า “หัจญ์ อัลมับบรूर” ทั้งมุสลิมและมุสลิมะฮฺปฏิบัติเหมือนกันทุกอย่างยกเว้นสำหรับมุสลิมะฮฺก็จะต้องมี มัหฺร่อมเมื่อเดินทางเท่านั้น สอดคล้องกับหะดีษบันทึกโดยอัลบุคอรียฺ หมายเลข 1088 ความว่า “ไม่ อนุญาตแก่สตรี ที่สรีรธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และ วันอากีเราะฮฺ เดินทางระยะทางหนึ่งวันและหนึ่งคืน โดยไม่มีมัหฺร่อมเดินทางพร้อมกับนาง”

ข้อเสนอแนะ

สำหรับมุสลิม

เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามหลักการการเดินทางนี้เพราะจะได้รับผลดีทั้ง ในโลกนี้และวันอะคีเราะฮฺ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารยาท และอิบาดะฮฺในระหว่างการเดินทาง

สำหรับนักวิจัย

หัวข้อวิจัยที่ควรทำการวิจัยคือ ชุรกรรม ในระหว่างการเดินทาง การเดินทางของท่าน เราะฮฺสูล ﷺ การเดินทางของบรรดาเศาะหาบะฮฺ การเดินทางของบรรดาเราะฮฺสูล พาหนะที่ใช้ในการ เดินทางตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน